

Nr 101.

Av herr **Holmberg**, om ändrade bestämmelser rörande utomäktenskapliga barns arvsrätt m. m.

I våra grannländer Norge, Danmark och Finland ha de utomäktenskapliga barnen principiellt samma arvsrätt som de inom äktenskap födda. I vårt land, där 1917 års lag fortfarande är i kraft, med undantag för den år 1928 införda förändringen att arvsrättsförklaring kan avges till förmån för det utomäktenskapligt födda barnet, befinna sig de utomäktenskapligt födda barnen i en undantagsställning även när det gäller arvsrätten. Denna begränsas till arvsrätt efter moder och modernefränder samt för trolovningsbarn arvsrätt även till fadern men däremot ej till fädernefränder. Beträffande trolovningsbarn föreligger vidare det hindret, att barn till föräldrar, vilka sammanbo utan legaliserat äktenskap, icke i arvsrättsavseende betraktas som trolovningsbarn.

I befolkningsdebatten har de utomäktenskapliga barnens ställning ofta uppmärksamrats, varvid den sociala nedvärdering, som följt den utomäktenskapliga börden, med rätta påtalats. De utomäktenskapligt födda och genom äktenskap ej legaliserade barnens handicap i olika avseenden är uppenbart. Arvsrättsbestämmelserna markera ytterligare denna undantagsställning. De i äktenskapet födda barnen kunna i allmänhet påräkna att få växa upp i ett hem, där föräldrarna gemensamt sträva för deras bästa. I fråga om de utomäktenskapligt födda och senare ej legaliserade barnen föreligger som regel ingen dylik gemensam strävan.

Genom en lagbestämmelse, enligt vilken utomäktenskapligt barn jämställs med ett inom äktenskap fött, skulle föräldrarnas gemensamma samband med barnet och ansvar för detsamma fastslås och befrämjas. Det förhållandet, att barn av en icke genom äktenskap legaliserad förbindelse ej blir mannens eller dennes fäders arvinge, stöder den uppfattningen, att mannen utan att känna tillbörligt ansvar kan knyta dylika förbindelser. En lagbestämmelse om lika arvsrätt skulle därför skapa ett större ansvar även i detta avseende.

Vilken betydelse arvsrättsfrågan kan tillmätas framgår av att 251 000 barn utom äktenskapet föddes under åren 1923—1940. Av dessa kvarlevde 234 000 vid 1940 års utgång. Det beräknas att 108 000 av dessa 234 000 barn legaliserats genom föräldrarnas äktenskap och uppskattningsvis 11 000 genom adoption. Ungefär 115 000 eller 49 % av de 230 000 levande utomäktenskapligt födda barnen skulle alltså vid 1940 års slut icke vara legitimerade genom föräldrarnas äktenskap eller genom adoption.

Frågan om de utomäktenskapliga barnens arvsrättsförhållanden har genom motioner i riksdagen åren 1936, 1938 och 1943 aktualiserats. Vid de två sistnämnda tillfällena motiverades avslagsyrkandena på förslagen om lika arvsrätt i förstnämnda fallet med att frågan var föremål för Kungl. Maj:ts prövning och vid sistnämnda tillfälle med att en den 30 oktober 1941 tillsatt kommitté i förbindelse med sitt uppdrag ålagts att utreda även denna angelägenhet.

Enligt undertecknads mening är frågan emellertid så klarlagd beträffande detta rättfärdighetskrav, att det icke finnes någon hållbar motive- ring för att densamma under hänvisning till pågående »allsidig och förut- sättninglös» utredning ytterligare fördröjes. Ungefär en åttondel av barnen födes utom äktenskapet och erhåller därigenom en ur rättslig och eko- nomisk synpunkt missgynnad ställning. För ett fullständigt tillgodoseende av deras rättigheter, i den mån de höra till den fattigare befolkningen, kräves ingenting mindre än en samhällsreform. Men en revidering av arvslagen enligt ovan angivna grunder skulle *förbättra* deras ställning.

Under nuvarande omständigheter äro de utomäktenskapligt födda bar- nens möjligheter till omvårdnad och utbildning starkt begränsade i jäm- förelse med de inomäktenskapligas av motsvarande socialgrupp. Även i detta avseende bör en revidering av gällande lag redan nu genomföras. Enligt denna har modern eller hennes utomäktenskapligt födda barn vid faderns död ej förmånsrätt framför andra fordringsägare med avseende på till utbetalning förfallett understödsbelopp.

Med stöd av ovan sagda föreslår undertecknad,

att riksdagen för sin del måtte besluta om sådan revi- dering av lag av den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap att utomäktenskapligt födda barn erhålla lika arvsrätt som de inom äktenskapet födda,

att utomäktenskapligt fött barn vid faderns död erhåller förmånsrätt framför andra fordringsägare i fråga om till betalning förfallett och för framtiden utgående underhålls- bidrag, samt

att vederbörande utskott måtte utforma de ändringar i lagtexten, vartill ett bifall till denna motion kan föranleda.

Stockholm i januari 1945.

Nils Holmberg.